

2. Frei, S. et al. Practical Strategies for Successful Classrooms. Integrating Technology into the Curriculum. Huntington Beach, CA: Shell Education, 2007.
3. Greeno, J. G. Learning in activity. In R. K. Sawyer (Ed.), The Cambridge handbook of the learning sciences (pp. 79—96). New York: Cambridge University Press, 2006.
4. Haines S. Projects for the EFL Classroom: Resource materials for teachers. — Walton-on-Thames: Nelson, 1991. — 108 p.
5. Hutchinson T. Introduction to Project Work. — Oxford: Oxford University Press, 1996. — 400 p.
6. Miller, Andrew. «Edutopia». The George Lucas Educational Foundation. Retrieved 22 October 2013.
7. Markham, T. Project Based Learning. Teacher Librarian, 39(2), Mayer, R.E. Learning and instruction. Second Edition. Upper Saddle River, NJ: Pearson Merrill Prentice Hall. 9, 2008.
8. Stoller, F. (2006). Establishing a theoretical foundation for project-based learning in second and foreign language contexts. In Beckett, G., H. & P. Voller, P. Does the teacher have a role in autonomous language learning? In P. Benson & P. Voller (Eds.), Autonomy and independence in language learning. pp. 98–113. Harlow, UK: Longman, 1997.
9. Weimer, M. Learner-Centred Teaching. San Francisco: Jossey Bass, A Wiley Company, 2002.
10. Wilson J.J. Letting go! English Teaching Professional, 2005.

ДК 378.147:811.111

Стеценко О. Є.,
*старший викладач кафедри іноземних мов
 фінансово-економічного факультету
 ДВНЗ «Київський національний економічний університет
 імені Вадима Гетьмана»*

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В НЕМОВНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

***Анотація.** У статті розглянуті інтерактивні методи навчання англійської мови, які базуються на засадах гуманістичної психології і пов'язані з теорією розвивального навчання, а також наведений приклад систематики евристичних питань на заняття з іноземної мови, визначені найефективніші прийоми та особливості їх застосування.*

***Ключові слова:** інтерактивні методи навчання, моделювання ситуацій, евристична бесіда.*

Аннотация. В статье рассмотрены интерактивные методы обучения английскому языку, которые основываются на гуманистической психологии и связаны с теорией развивающего обучения. Приведен пример систематики эвристических вопросов на занятиях по иностранному языку, определены наиболее эффективные приемы и особенности их использования.

Ключевые слова: интерактивные методы обучения, моделирование ситуаций, эвристическая беседа.

Summary. The interactive methods of studies of English are examined in the article, the most effective receptions and features of their application are in particular determined.

Key words: interactive methods of training, modeling of situations, heuristic conversation.

Кожний викладач визначає для себе те, чого він буде вчити своїх студентів. Можна вчити конкретним знанням, видаючи необхідну інформацію, а можна піти іншим шляхом. В університеті англійську мову вивчають студенти з різними здібностями, з різним рівнем підготовки, і для досягнення методичної мети потрібно застосовувати нетрадиційні прийоми, наприклад, інтерактивні методи навчання.

На сьогодні є багато методик швидкого вивчення іноземних мов, але, як засвідчує аналіз, усі вони спрямовані на збільшення обсягу мовленнєвої практики. Не секрет, що підготовка викладача іноземної мови все-таки зорієнтована на репродукцію навчального матеріалу і не завжди на сприймання нового. Для підвищення ефективності заняття з іноземної мови треба застосовувати паралельно з традиційними методами інтерактивні технології та методики навчання. Заняття з англійської мови вважають ефективними, коли на них використовують інтерактивні технології навчання, які активізують особистісно орієнтованого навчання та унеможливають домінування одного учасника над іншим. Інтерактивні методи навчання на сьогодні є актуальним способом роботи викладача в аудиторії в будь-якому освітньому закладі. На відміну від традиційних, інтерактивні методи базуються на активній взаємодії учасників навчального процесу, при цьому основна увага надається взаємодії слухачів між собою. Такий підхід дозволяє активізувати навчальний процес, зробити його більш цікавим та менш втомливим для учасників. Будь-який правильний метод навчання, вказував К.Д. Ушинський, від відомого повинен переходити до невідомого, а не навпаки. У такому разі активізується самостійна робота учня, яка становить основу всякого вчення.

Щоб упроваджувати такий підхід, Україна потребує фахівців зі знанням іноземної мови, здатних використовувати все нове та прогресивне, готових до створення та впровадження нових ідей, а

також для участі в міжнародному співробітництві і формуванні нового ставлення до нашої країни.

Зміни життя в сучасному світі вимагають і змін мети та призначення сучасної освіти. Знижується функціональна значущість і привабливість традиційної організації навчання, передавання «готових» знань від викладача до слухача перестає бути основним завданням навчального процесу. Важливо викликати інтерес до навчальної теми, перетворювати аудиторію пасивних спостерігачів на активних учасників заняття. Якщо викладач у своїй роботі буде використовувати активні форми та методи навчання, то це важливе питання буде вирішеним. Активні форми навчання будуються на інтерактивних методах, коли існує взаємозв'язок не лише між викладачем і слухачем, а й між слухачами в навчанні.

У навчально-виховному процесі ВНЗ ефективно використовують проектні, ігрові та тренінгові технології, технології кооперованого навчання тощо. Сьогодні добре відомий досвід Лейпцизької (Манфру Форвег, Традель Альбер), Ленінградської (Л. Петровська, Ю. Ємельянов, С. Макшанов) шкіл. Формуванню іншомовної комунікативної компетентності присвячені публікації Р. Мартинової, Т. Єрьоменко, О.І. Пометун та Л. В. Пироженко, Т. С. Паніної.

Термін «інтерактивна» педагогіка відносно новий, його ввів у науковий обіг у 1975 році німецький дослідник Ганц Фрінц. Лінгвістичне тлумачення, представлене в іншомовних словниках, свідчить, що поняття «інтерактивність» прийшло до нас з англійської мови (*inter* — взаємо, *act* — діяти), отже, його можна пояснити як взаємодію студентів, перебування їх у режимі бесіди, діалогу, спільної дії. Викладач виступає як організатор навчання, консультант. Результатів навчання можна досягнути взаємними зусиллями учасників процесу. Студенти беруть на себе відповідальність за результати навчання [1]. У навчальному посібнику для студентів вищих навчальних закладів за редакцією Т.С. Паніної «інтерактивне навчання» розтлумачене як спільне пізнання, де знання здобуваються в спільній діяльності через діалог студентів між собою та викладачем.

Інтерактивне навчання — це спосіб пізнання, який здійснюється у формах спільної діяльності тих, що навчаються. Усі учасники освітнього процесу взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії колег і власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділової співпраці [2].

Технології використання таких форм навчання є різноманітними. А.М. Смолкін розмежовує методи активного навчання для ВНЗ на неімітаційні (проблемна лекція, лекція із задалегідь за-

планованими помилками, лекція-прес-конференція; евристична бесіда; навчальна дискусія; самостійна робота з літературою; семінари; дискусії тощо) та імітаційні, які поділяють на ігрові та неігрові. До ігрових можна зарахувати ділові ігри, педагогічні ситуації, ситуації-інсценування різної діяльності, ігрове проектування, дидактичні ігри. Неігрові включають колективну розумову роботу та ТРІЗ роботу (теорія розв'язку винахідницьких завдань) [5].

Відомо, що зазвичай люди запам'ятовують: 5% — лекції; 10% — того, що читають; 20% — того, що бачать на власні очі; 50% — того, що слухають та бачать одночасно; 70% — того, що обговорюють і пишуть; 80% — того, що роблять практично власноруч; 90% — того, що роблять і обговорюють одночасно; 95% — того, чого навчають інших.

Отже, ефективність засвоєння студентами навчальної інформації прямо залежить від ступеня активізації їх залучення до навчання. На нашу думку, саме інтерактивні методи захоплюють студентів, пробуджують у них інтерес та мотивацію, навчають самостійного мислення та діям.

Використання інтерактивних технологій висуває певні вимоги до структури занять. Як правило, їх структура складається із п'яти елементів: мотивація, оголошення теми та очікуваних результатів, надання необхідної інформації, інтерактивна вправа — центральна частина заняття, підбиття підсумків, оцінювання результатів заняття [3].

У системі інтерактивного навчання виділяють такі основні принципи методики співробітництва: індивідуальна відповідальність — працюючи в групі, кожен студент виконує своє завдання, відмінне від інших; позитивна взаємозалежність — група досягає успіху за умови гарного виконання завдань кожним студентом; однакова участь — кожному студенту надається однаковий за обсягом час для ведення бесіди або завершення завдання; одночасна взаємодія, коли всі студенти залучені до роботи.

У спілкуванні студенти навчаються: спілкуватися з різними людьми, висловлювати альтернативні думки, приймати виважені рішення, брати участь у дискусіях [4]. Завдяки умілому керівництву викладачів майбутні фахівці демонструють власну ініціативу, самостійність та всі інші свої можливості, тобто розуміють, що роблять. Студенти вчаться моделювати різноманітні ситуації, відточують навички спілкування, удосконалюють комунікативну поведінку. Працюючи в групах, вони активно взаємодіють, вільно висловлюють свої думки, виробляючи таким чином професійні уміння і навички.

Варто відмітити, що одним із прикладів інтерактивного навчання, що активізує пізнавальну діяльність студентів, є евристична бесіда. Евристична бесіда як метод нараховує вже кілька ти-

сячоліть, відома як «сократична бесіда» (від імені славетного філософа Сократа, чії бесіди з учнями мали на меті з'ясування істини не прямим повідомленням, а власним розумом учня).

Дидактична сутність евристичної бесіди як методу полягає в тому, щоб уміло сформульованими викладачем запитаннями спрямувати думки студентів на розуміння суті досліджуваного матеріалу, самостійне формування нових понять, висновків, правил, використовуючи набуті студентами знання, спостереження тощо. Розумову роботу, яку при цьому виконують студенти, можна розглядати в такій послідовності:

— перед студентами ставиться проблема, питання, предмет для спостереження, порівняння, що примушує їх мислити, шукати відповіді, дає поштовх думці;

— аналізуються різні відповіді висловлені при розгляді питання, відкидаються неправильні, доповнюються або уточнюються неповні й неточні, виводиться правильна відповідь;

— устанавлюються логічні зв'язки між окремими думками, положеннями, виводяться висновки і узагальнення, устанавлюється система нових знань.

Наведемо приклад систематики евристичних питань, які ми використовуємо на заняттях для розвитку вмінь та творчих здібностей студентів.

Типи евристичних питань	Дидактичні цілі
What is a main idea? What is the essence? Who, Where, When, What? Give determination... Specify topic...	Deepening, spread of learning
Describe... Retell... Explain... How to use? What is the difference? Give an example... Generalize... Systematize... Classify...	Development of abilities
How to solve it in another way? What are reasons in? Do you agree with this statement? Can you bring other arguments? What are the disadvantages? What are your predictions? Find a mistake...	Developing creative abilities and critical thinking

Отже, сутність евристичної бесіди навчання полягає у тому, що це є метод навчання, при якому студенти під час бесіди, старанно підготовленої викладачем, самостійно роблять заплановані висновки. Очевидною є потреба в наукових дослідженнях, які дадуть змогу окреслити психологічний потенціал евристичної бесіди та обґрунтувати необхідність впровадження її умов ефективності в навчальний процес вищої школи.

Висновки з проведеного дослідження. Інтерактивні методи навчання надзвичайно ефективні при вивченні іноземних мов. Вони дають можливість вивчити, узагальнити та закріпити певні лексичні одиниці, мовленнєві кліше та граматичні структури в активному режимі, наближеному до умов реального спілкування. Крім того, за умови, якщо зміст матеріалу, що вивчається, буде тісно пов'язаним з майбутньою спеціальністю студентів, застосування саме інтерактивних методів покращуватиме знання з фаху та створить основу для формування наукового світогляду і всебічного розвитку особистості. Але у будь-якому виді навчальних занять викладачі мають застосовувати кілька методів навчання в різних комбінаціях, які залежать від завдання та умов кожного виду занять.

Література

1. Амірагова Н. С. Впровадження інтерактивних технологій у процесі навчання іноземних мов / Н. С. Амірагова // Використання інтерактивних методів при викладанні мови та літератури у середніх та вищих навчальних закладах : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф. — Євпаторія : РВНЗ Кримський гуманітарний університет, 2009. — С. 54—57.
2. Панина Т. С., Вавилова Л. Н. Современные способы активизации обучения / Т. С. Срьоменко, А. В. Подлесна: учеб. пособие для студ. вузов. — [4-е изд., стер.]. — М.: Академия, 2008. — 176 с.
3. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. Пироженко. — К. : А. С. К., 2006.
4. Celce-Murcia H. Teaching English as a Second or Foreign Language / H. Celce-Murcia. — Boston, Mass : Heinle&Heinle, 1991.
5. Смолкин, А. М. Методы активного обучения : научн.- метод. пособие / А. М. Смолкин. — М. : Высшая школа, 1991. — 176 с.

УДК 811.161.2

Струганець Л. В.,
доктор філологічних наук,